

A BIZTONSÁG-FOGALOMRÓL, MÁSKÉNT

A világháló különböző keresőire kattintva, könyvtárnyi irodalmat olvashatunk a biztonság fogalmáról, valamint korszerű/újszerű/komplex/etc. értelmezéséről. A számok nagyságrendjét és a tempó gyorsaságát jól tükrözi, hogy a Google a „biztonság” fogalomra rákereséssel 2012. július 20-án 6 585 000, szeptember 3-án már 6 830 000 találatot jelzett. Előrebocsátom, hogy biztonságpolitikai szakértő nem vagyok és nem is tartom magam annak, csupán gondolataimat szeretném kifejezni a biztonságról, a biztonság-fogalomról és az ezekkel összefüggő néhány kérdésről. Természetesen a helyzet abszurditását és fonákságát fokozom azzal, hogy amint bekerül a körforgásba az írásom, azzal megszületik a 6 830 001. sorszámú találat (feltételezve azt az eleve valószínűtlenséget, hogy közben ne születnének újabb írások e témában), és törvényszerűen jön egy újabb Szerző, aki az írásomat értelemszerűen és indokoltan a jól megérdemelt kritikával illeti, ízekre szedi és „helyére teszi” majd. Részemről semmi gond; ez az egyszerű mindennapok és a tudományos világ egyaránt természetes rendje, a folyamatokat és történéseket analizáló, szintetizáló és leíró munkák sorsszerű velejárója.

Közhelynek tűnik, de magam is leírom, hogy a biztonság-fogalom és értelmezése, különösen az elmúlt évtizedekben korábban talán soha nem tapasztalt változásokon ment keresztül. Mielőtt néhány konkrét meghatározást szemügyre vennénk, vissza kell nyúlnunk egészen a gyökerekig, mert a fogalomalkotás fonáksága akkor és ott keresendő. Évek óta erősödő véleményem szerint a definíció eredete okozza a teljes fogalomfejlődés és fogalom-értelmezés mai anomáliáit is.

Számomra az alapvető problémát a fogalomalkotás alapfilozófiája jelenti, jelesül a tagadással, a negatív állítással történő fogalomalkotás. Az eredetileg alkotott kifejezésből (sine cura – „gond nélkül”) alakult ki és fejlődött minden későbbi biztonság-fogalom a „félelem nélküli állapot”, a veszély nélküli állapot” és hasonló kategóriákig. A fonákság alatt azt értem, hogy a források, a szerzők nem azt határozták, határozzák meg, hogy valójában mi a biztonság, hanem azt, hogy minek a hiánya a biztonság?

Kísérteties analógiák jutnak eszembe. A rangos intézménynek megismert (az is volt) Kossuth Lajos Katonai Főiskolán és annak, sokunk által nagyra becsült határőr szakán hallgatóként (1970-74) a béke és a háborúk elméletét tanulmányozva, a számos „béke kontra háború” felfogás között feldolgoztunk egy riasztó, „a talpáról fejére állított” gondolatmenetet is. Szó szerint idézni ma már nem tudom, tartalmilag a következőképpen foglalhatom össze: „az emberiség története valójában háborúk története; a háborúk az emberiség szükségszerű velejárói; a béke csupán ideiglenes állapot, nem más, mint két háború közötti rövidebb-hosszabb és törékeny átmeneti időszak”. Továbbszöve a gondolatmenetet, határrendészeti példáink egyikét hozom ide: mily’ sokat jelent(het) a nézőpont?! A totális határellenőrzés szemlélete évtizedeken keresztül azt közvetítette/közvetítte, hogy a szomszédos államok között húzódó államhatár szigorúan elválasztja egymástól az államokat, azonban elvétele és helyenként egy-egy határátkelőhely megszakítja az államhatár folyamatosságát. E negatív platformú szemléletben a domináns

az elválasztó jelleg. Ezzel szemben a személyek, szolgáltatások, áruk és tőke Európai Unión belüli szabad mozgásának sarkalatos elve szerint az uniós belső határokon zajló határforgalom – a kivételektől eltekintve – szabadon biztosított, és csak rendkívüli esetekben korlátozható. E pozitív szemléletben és gyakorlatban az államhatár összekötő jellege és átjárhatósága dominál.

1. Néhány biztonság-fogalom analízise

Az Új Magyar Lexikon szerint a biztonság: „1. (külpolitikai) állapot, amelyben az állam függetlenségét más államok részéről nem fenyegeti támadás, és nincs kitéve annak a veszélynek, hogy belső ügyeibe külső hatalom beavatkozzék.”⁹⁰

A releváns 1. meghatározásból megtudhatjuk, hogy a biztonság állapot, mégpedig külpolitikai állapot. (Pozitív állítás, szűkítéssel.) A Szerkesztő szerint az állapot differencia specifikája az, hogy az állam függetlenségét más államok részéről nem fenyegeti támadás, valamint nincs kitéve annak a veszélynek, hogy belső ügyeibe külső hatalom beavatkozzék. (Két negatív állítás.) Megtudjuk tehát, hogy mi nem fenyegeti az államot, és hogy milyen veszélynek nincs kitéve. A lényeg azonban rejtve maradt: mi a biztonság?

A Magyar Értelmező Kéziszótárban a biztonság: „1. veszélyektől vagy bántódástól mentes (zavartalan) állapot. 2. építmény, szerkezet szilárd volta. 3. bizonyosság, határozottság.”⁹¹

A témánk szempontjából ugyancsak fontos 1. meghatározás alapján a biztonság tehát – állapot. (Pozitív állítás.) A Szerkesztő szerint veszélyektől vagy bántódástól mentes (zavartalan) állapot. Gyakorlatilag három (vagy négy) negatív állítás. Egyetlen kérdésre azonban, a lényegre most sem kapunk meggyőző választ: mi a biztonság?

A Wikipédia többoldalú megfogalmazásra törekszik, de meglehetősen sajátos megközelítéssel: „1. Biztonság: az élet egészébe vetett bizalom. Együtt jár azzal a hajlandósággal, hogy elérjük az élet minden területének – teljességének – a fennmaradását. Ez az ember önbizalma a saját céljai elérését illetően az élet minden területén. Ez a saját magával, a családjával, a csoportjaival, az egész emberiséggel és az ezeket támogató minden területtel kapcsolatos céljaira vonatkozik.

2. Anyagi függetlenség; az a helyzet, amikor egy személy, vagy csoport megvalósítani képes, hogy annyi felhalmozott pénzzel, erőforrással vagy rendszeres jövedelemmel és pénzügyi, illetve más vagyoni tartalékokkal rendelkezzen, hogy ki tudja védeni a környezetéből őt érő negatív pénzügyi és gazdasági hatásokat.

3. Hátrányos hatás elszívődésének megakadályozása; az egyén, értékes tulajdon bajtól, kártól, veszélytől való megvédése.

4. Építmény, műszaki: kártól, balesettől mentesség. Adott építménynek, gépnek, szerkezetnek biztos szilárdsága, működésének veszélytelensége, illetve az a jellege, hogy a környezetnek, a közelében vagy benne tartózkodó személyeknek az épségét nem fenyegeti.”⁹²

Minden további nélkül egyetértek és elfogadhatónak tartom a 2. és a 4. meghatározást. Véleményem szerint teljesebbé tehető a 3. meghatározás a következőképpen: „3. Hátrányos hatás elszívődésének megelőzése és megakadályozása.”

⁹⁰ Új Magyar Lexikon. 1. kötet. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1960. 318. o.

⁹¹ Magyar Értelmező Kéziszótár. I. kötet. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1985. 139. o.

⁹² <http://WikiSzótár.hu> – Egyszerűen igaz (Letöltés ideje: 2012. 09. 16.)

Nem tudok egyetérteni az 1. megfogalmazással, bármennyire is újszerű és érdekes számomra. Túlságosan leszűkíti a fogalmat egyetlen exponált sávra: szerintem „*az élet egészébe vetett bizalom*” minden további nélkül részét képezheti/képezi a biztonságnak, ellenben nem azonos a biztonsággal, mint egésszel, totalitással. A biztonság attól több. Mi a biztonság?

A Hadtudományi Lexikon szerint „*a biztonság: az egyéneknek, csoportoknak, országoknak, régióknak, szövetségi rendszereknek a maguk reális képességein és más hatalmak, nemzetközi szervezetek hatékony garanciáin nyugvó olyan állapota, helyzete és annak tudati visszatükröződése, amelyben kizárható vagy megbízhatóan kezelhető az esetlegesen bekövetkező veszély, illetve adottak az ellene való eredményes védekezés feltételei.*”⁹³

Csupa pozitív állítás, egyetlen negatívum sincs, és ez a tény vonzóvá teszi a definíciót. Javára írandó, hogy nem esik a biztonság „külső dimenziós csapdjába”; a megfogalmazás taktikus, hiszen – erős jóindulattal – egyaránt beleérthetjük a biztonság külső és belső dimenzióit is. Hiányolom azonban, hogy az egyénektől a szövetségi rendszerekig húzódó ívet az Emberiség egésze kellene, hogy tetőzze. Ugyancsak hiányolom, hogy a természetről egyetlen szó sem esik a fogalomban. A globális biztonság, a Világ biztonsága a természet és az Emberiség együttes, közös biztonságaként valósulhat meg, különben pedig súlyos csorbát szenved; szélsőséges esetben a természet elpusztításával az Emberiség önmagát is elpusztítja. Túlzónak tartom a biztonság-fogalom „garanciával” összefüggő gondolatmenetét, mert azt sugallja, hogy létezik/létezhet olyan erő, amelyik képes oly’ mértékű és súlyú garanciákat nyújtani/biztosítani, amelyek révén a „*kizárható vagy megbízhatóan kezelhető az esetlegesen bekövetkező veszély, illetve adottak az ellene való eredményes védekezés feltételei*” – állítás minden fajta veszélyre és minden esetben igaz lenne. A kérdés nyitott: mi a biztonság?

A Rendészettudományi szószerkesztetben a biztonság:⁹⁴ (1) *A biztonság alapvető egyéni, nemzeti és közösségi (szövetségi) érték, olyan állapot vagy helyzet, amely a fenyegetések és a veszélyek tudatosan (hallgatólagosan) elfogadott, elviselt szintjén valósul meg. Alapját a külső fenyegetettségől való megbízható védelem, a (védendő, vagy védelmi) rendszer belső stabilitása, rendezettsége képezi. A biztonság nem lehet állami vagy hatósági monopólium, hanem „immateriális” társadalmi (össz)termék, amely érdekközelítés útján, egyeztetett cselekvés, tudatos kooperáció útján jön létre.*

(2) *Meghatározott társadalmi viszonyok által determinált komplex fogalom, olyan állandó változásban lévő helyzet, állapot, kollektív immateriális termék, amely magában foglalja az ország lakosságának, területének, állami érdekeinek, nemzeti értékeinek megóvását és védelmet minden olyan külső és belső potenciális veszélytől, fenyegetéstől, amely az emberi és nemzeti (nemzetiségi, etnikai) létet, az önmegvalósítást, a progresszív fejlődést, továbbá az egyének nyugalmát, zavarmentes életét is akadályozzák.*

(3) *A fizikai veszély hiánya, vagy e veszéllyel szembeni védelem megvalósulása.*

(4) *A veszély hiánya.*

(5) *Adott nemzet (közösség) azon képessége, hogy megvédje nemzeti értékeit és érdekeit minden külső és belső fenyegetéssel szemben.*

⁹³ Hadtudományi Lexikon. I. kötet. MHTT Budapest, 1995. 144. o.

⁹⁴ Rendészettudományi szószerkesztet 90-91. o. Forrás: www.rendeszet.hu (Letöltés ideje: 2012. 09. 16.)

(6) *Olyan alapvetően egyéni, kollektív nemzeti és közösségi érdek, érték, állapot, zavarmentes lét, kooperatív immateriális össztermék, amelyben a fenyegetések, veszélyek még elfogadott, elviselt szinten valósulnak meg.*

(7) *Háborítás-mentes lét, félelem nélküli élet.*”

Véleményem szerint széleskörű és többszörösen összetett biztonság-fogalmat alkotott a Szerző és/vagy a Szerkesztő. Kifogásolhatóak azonban a következők: a biztonság-fogalom odaillő elemeinek és tartalmának keveredése a fogalom értelmezésével; a túlnyomó többségben lévő, helyes pozitív állítások mellett megjelenő negatív állításokkal, azaz tagadással történő fogalomalkotás; a definíció terjedelmes volta. Vitatom a (4) és a (7) meghatározás elvi és tartalmi helyességét. Álláspontom szerint „a zavarmentes élet”, „a fizikai veszély hiánya”, „a veszély hiánya”, „a háborítás-mentes lét” és „a félelem nélküli élet” nem egyenlő a biztonsággal, e kifejezések egyike sem egyenértékű a biztonsággal. Tanulmányaim alapján és gyakorlati tapasztalataim szerint „a” definíciónak lényegre törőnek, tömörnek és ezekből fakadóan értelem szerűen a lehető legrövidebbnek kell lennie; a kiegészítések, magyarázatok a definíció értelmezéséhez tartozhatnak. Mi tehát a biztonság?

Pirityi Sándor – mindössze két hónappal a 2011. szeptember 11-i terrortámadás után szervezett konferencián – megismert gondolatmenete nagyon megragadott: „(...) *mindenféle biztonság az egyén és a család biztonságával kezdődik, az pedig az élethez, az emberhez méltó élethez való jog érvényesítésének követelménye. A következő láncszem a társadalom biztonsága, amelyet az állam biztonsága és a világ, az emberiség biztonsága követ.*”⁹⁵

A biztonság definíciójára ez az idézet sem ad választ (hangsúlyozom: nem is ez volt a Szerző célja), azonban a biztonság-fogalom értelmezéséhez jó adalékokkal szolgál. Egyrészt a biztonság vertikális szemléletű felfogásában valóban mindenféle biztonság alapja az egyén biztonsága és a biztonság minden szintje erre épül fel; másrészt az egyén és a család biztonsága valójában követelmény (is), konkrétan „*az emberhez méltó élethez való jog érvényesítésének követelménye.*” (Két pozitív állítás.)

Sallai János és Ritecz György szerint⁹⁶ *a biztonság: „háborúmentes állapot, azaz a dolgoknak, életviszonyoknak olyan rendje, állapota, mely lehetővé teszi egy adott ország, nemzet számára a békés alkotó munkát, a társadalmi, szellemi és anyagi fejlődést.”*

Arra kell következtetnem, hogy a Szerzők szerint a biztonság egyenlő a háborúmentes állapottal. (Negatív állítás.) Önként adódik a kérdés: nem lehetséges, hogy a mélyben összefüggés lappang a „béke kontra háború” elmélete és eme fogalomalkotás között? A definíció további kifejtésekor, értelmezésekor a Szerzőpáros pozitív állítással operál: „...*azaz a dolgoknak, életviszonyoknak olyan rendje, állapota*”. Nem tartom helyesnek az „azaz” fordulatot, mert ezzel azt állítják (szerintem), hogy a háborúmentes állapot automatikusan olyan életviszonyokat teremt, illetve a dolgok és életviszonyok olyan rendjét, állapotát teremt meg, amely lehetővé teszi egy adott ország, nemzet számára a békés alkotómunkát, a társadalmi, szellemi és anyagi fejlődést. Pedig ez nem automatizmus. Mi a biztonság?

⁹⁵ Pirityi Sándor: Terrorizmus: bűnözés vagy hadviselés? – Konferencia. Budapest, 2001. november 15.

⁹⁶ Sallai János – Ritecz György: A Magyar Köztársaság határrendje és határbiztonsága. Rendvédelmi Füzetek 1999/6. szám

Tóth Sándor és Vajda András a tanulmányukban ⁹⁷ John Locke, angol filozófus és államtörténész idézik: „A biztonság elemi alapszükséglet, mintegy ellenszolgáltatás azért, hogy a polgárok a társadalomba történt belépésükkel az erőszakot, amellyel igényük van a szabadságuk, egészségük és tulajdonuk védelme érdekében, átruházzák az államra.”

Nyugtázzhatjuk, hogy: a biztonság elemi alapszükséglet (pozitív állítás); a biztonság egyfajta ellenszolgáltatás az állam részéről a polgárainak (pozitív állítás). A pozitív állítások dicséretesek, de amit a Szerzők idéztek, az leginkább a fogalmat kiegészítő magyarázat és értelmezés lehet a biztonsághoz, de nem maga a biztonságfogalom. Mi a biztonság?

Teke András megfogalmazásában a biztonság: „közösségi, kollektív, kooperatív termék, amely a nemzeti biztonsági rendszerek kapcsolatrendszerének összességére épített, közösségi érdekekből eredő, egyeztetett prioritásokat érvényesítő, kölcsönös bizalmat feltételező és megalapozó, koordinált diplomáciai, politikai, gazdasági, jogi, katonai, rendészeti és lakossági tevékenység, illetve magatartás eredménye.”⁹⁸

Meghatározása alapján rögzíthetjük, hogy a biztonság egyrészt termék, másrészt meghatározott tevékenységnek, illetve magatartásnak az eredménye. (Két pozitív állítás.) Azonban, ha mélyen belegondolunk, mindkét állítás inkább a biztonság értelmezéséhez tartozik, és nem adja meg a biztonság-fogalom lényegét. Továbbra is nyitott a kérdés: mi a biztonság?

Salgó László a biztonságot a következőképpen definiálta⁹⁹: „A biztonság nem más, mint egy gyűjtőfogalom, amely magában foglalja az adott ország külső fenyegetettségétől való megvédését, illetőleg az erre való (preventív, stratégiai) felkészülést egyfelől, másfelől a belső rend és stabilitás biztosítását jogi és rendészeti eszközökkel, illetve intézményei által, harmadrészt pedig olyan külső és belső fenyegetettség elleni védelmet, amely különleges (titkosszolgálati) készenlétet, felkészültséget igényel. A biztonság egy olyan, kvázi produktum az elméleti absztrakció szintjén, amelyet állami szervek, intézmények, esetenként magánszemélyek és szervezetek termelnek, amelynek végső állapota a háborítás-mentes lét, 'fogyasztói' pedig az állampolgárok.”

A biztonság-fogalom első fordulatát feldolgozva, megtudhatjuk az alábbiakat. A biztonság egy gyűjtőfogalom (pozitív állítás). A biztonságfogalom öt tartalmi elemet foglal magában (öt pozitív állítás). A definíció második fordulatát elemezve, négy pozitív és egy negatív állítás („háborítás-mentes lét”) emelhető ki. A döntő többségben lévő pozitív elemek mellett ellentétes tényezőként kell kezelnünk az egyetlen negatív állítást; valamint a terjedelmes megfogalmazást, amelyben a fogalomalkotás összetevői mellett inkább az értelmezéshez tartozó elemek is megtalálhatóak; továbbá hogy a Szerző leszűkíti a biztonságot a katonai, a rendészeti és a titkosszolgálati vonatkozásokra. A kérdés továbbra is adott: mi a biztonság?

2. Egyesült Nemzetek Szervezete – Észak-atlanti Szerződés Szervezete – Európai Unió

Az előbbieken kívül számos más biztonság-fogalmat és értelmezést feldolgoztam, azonban még mindig hiányzik az egzakt – szabatos, egyértelmű, pontosan meghatározott –

⁹⁷ Tóth Sándor – Vajda András: Rendőri vezetők felkészítése a tömegdemonstrációk kezelésére Németországban. Rendvédelmi Füzetek 2000. 38. szám

⁹⁸ Teke András: (Nem szokványos) Gondolatok a biztonságról. In: Szakmai Szemle. 2005. 1. szám 94. o.

⁹⁹ Salgó László: Az új típusú biztonság. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1994.

és átfogó, egyetemes definíció. Logikusan következő lépés, hogy a biztonság-definíció megalkotásához és értelmezéséhez kíséreljük meg feldolgozni a biztonsággal összefüggő, szövetségi és hazai releváns alapidokumentumokat, majd azok definícióiból, értelmezéseiből induljunk ki, remélve, hogy jobban közeledhetünk a megoldáshoz, a kérdés megválaszolásához, a biztonság-fogalom meghatározásához és értelmezéséhez.

2.1. Egyesült Nemzetek Szervezete

Az Egyesült Nemzetek Szervezetét (ENSZ) 1945-ben hozta létre 51 alapító állam. Jellegét tekintve globális és egyetemleges szervezet. Az 1945. június 26-án, San Franciscóban aláírt Alapokmány ugyanazon év október 24-én lépett hatályba. Újra elolvasva az Egyesült Nemzetek Alapokmányát, a következő gondolatom támadt: a biztonság érdekében szinte semmi mást nem kellene tennie az emberiségnek, mint a preambulumban leírt és alábbiakban idézett magasztos gondolatokat, célkitűzéseket állhatatos következetességgel megvalósítania.

„Mi, az Egyesült Nemzetek népei

elhatározzán azt, hogy megmentjük a jövő nemzedékét a háború borzalmaitól, amelyek életünk folyamán kétszer zúdítottak kimondhatatlan szenvedést az emberiségre, hogy újból hitet teszünk az alapvető emberi jogok, az emberi személyiség méltósága és értéke, a férfiak és nők, valamint a nagy és kis nemzetek egyenjogúsága mellett, hogy megteremtjük azokat a feltételeket, amelyek mellett az igazságosság és a nemzetközi szerződésekből, valamint a nemzetközi jog egyéb forrásaiból eredő kötelezettségek iránti tisztelet fenntartható, hogy előmozdítjuk a szociális haladást és a nagyobb szabadság mellett az életfeltételek javítását,

és hogy ebből a célból türelmet gyakorolunk és egymással jó szomszédként békességben élünk együtt, egyesítjük erőnket a nemzetközi béke és biztonság fenntartására, (...).”¹⁰⁰

Az Alapokmány I. fejezete (Célok és elvek) rögzíti, hogy az Egyesült Nemzetek célja a nemzetközi béke és biztonság fenntartása, a nemzetek közötti baráti kapcsolatok fejlesztése, nemzetközi együttműködés létesítése, valamint célja, hogy a világszervezet a közös célok elérése érdekében kifejtett tevékenységek összeegyeztetésének központja legyen. A célok elérése érdekében a tagállamok – többek között – a következő elveknek megfelelően járnak el: *„A Szervezet összes tagjai kötelesek nemzetközi viszáltaikat békés eszközökkel és oly módon rendezni, hogy a nemzetközi béke és biztonság, valamint az igazságosság ne kerüljön veszélybe.”¹⁰¹*

„A Szervezet biztosítja, hogy amennyiben a nemzetközi béke és biztonság fenntartása érdekében szükséges, azok az Államok is, amelyek az Egyesült Nemzeteknek nem tagjai, ezeknek az elveknek megfelelően járjanak el.”¹⁰²

Az ENSZ-nek jelenleg 193 tagállama van. Magyarország – a II. világháború minden vesztes államához hasonlóan – nem lehetett alapító tagja a világszervezetnek; ahhoz 1955. december 14-én csatlakozhatott.

¹⁰⁰ Egyesült Nemzetek Alapokmánya preambulum

¹⁰¹ Uo. 2. cikk 3. pont

¹⁰² Uo. 2. cikk 6. pont

2.2. Észak-atlanti Szerződés Szervezete

Az Észak-atlanti Szerződést 12 alapító tagállam írta alá Washingtonban 1949. április 4-én, és 1949. augusztus 24-én lépett hatályba. Jellemét illetően, az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO) regionális, döntően politikai és katonai szövetség. Előzményét illetően feltétlen említést érdemel az 1948. évi Brüsszeli Szerződés az Egyesült Királyság, Franciaország és a Benelux-államok között a gazdasági, szociális és kulturális együttműködésről, valamint a kollektív önvédelemről. Az ötök szövetségének fő célja a tagállamok kölcsönös védelme volt. A Szerződés egyik alapjául szolgált a NATO-nak, valamint a Nyugat-európai Uniónak (WEU), amely később épp' a NATO súlya és szerepe következtében vesztette el jelentőségét és 2010-ben megszűnt.

A Szerződésben részt vevő Felek hitet tettek az Egyesült Nemzetek Alapokmányának céljai és elvei mellett. Megállapodtak – többek között –, hogy „kötelezik magukat arra, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmányának megfelelően minden nemzetközi vizsályt, amelybe belekerülhetnek, békés eszközökkel, olyan módon rendeznek, hogy a nemzetközi béke és biztonság, valamint az igazságosság ne kerüljön veszélybe, továbbá, hogy nemzetközi kapcsolataikban tartózkodnak az Egyesült Nemzetek céljaival össze nem férő, bármilyen módon megnyilvánuló erőszakkal való fenyegetéstől és erőszak alkalmazásától”.¹⁰³ Ugyancsak megállapodtak, hogy „a Felek tanácskozni fognak egymással valahányszor bármelyikük véleménye szerint a Felek egyikének területi épségét, politikai függetlenségét vagy biztonságát veszély fenyegeti”.¹⁰⁴ Megegyeztek abban, hogy „együk vagy többjük ellen, Európában vagy Észak-Amerikában intézett fegyveres támadást valamennyiük ellen irányuló támadásnak tekintenek; és (...) azonnal megteszi azokat az intézkedéseket – ideértve a fegyveres erő alkalmazását is – amelyeket a békének és biztonságának az észak-atlanti térségben való helyreállítása és fenntartása érdekében szükségesnek tart. (...)”¹⁰⁵

A NATO-hoz – amelynek jelenleg 28 tagállama van –, Magyarország 1999. március 12-én csatlakozott.

2.3. Európai Unió

Az Európai Uniót (EU) – az 1952-ben létrejött Európai Szén- és Acélközösség (ESZAK, 1951. évi Párizsi Szerződés), valamint az 1957. évi Római Szerződéssel létrejött két közösség – Európai Gazdasági Közösség (EGK), Európai Atomenergia Közösség (EURATOM) – integrációjával 1967-ben életre hívott Európai Közösségek platformján, továbbá az 1987-ben hatályba lépett Egységes Európai Okmány nyomvonalán – 12 alapító tagállam hozta létre 1993. november elsejével. (1992. évi Maastrichti Szerződés.)

Az EU regionális gazdasági és politikai közösség. Másfél évtizedig három-pilléres szerkezetben épült fel. Első pillére – az Európai Közösségek modernizációjából alkotott – „Európai Közösség” (EK) lett. Második pillére – az 1986-tól intézményesített Európai Politikai Együttműködés továbbfejlesztésével létrehozott – „Közös Kül- és Biztonságpolitika” volt. Harmadik pillérét – az 1975-től működő TREVI (Terrorizmus, Radikalizmus, Extremizmus Violence Internationale) csoportból kialakított – „Bel- és Igazságügyi Együttműködés” alkotta, amelyet az Amszterdami Szerződéssel a „Rendőri és

¹⁰³ Észak-atlanti Szerződés 1. cikk

¹⁰⁴ Uo. 4. cikk

¹⁰⁵ Uo. 5. cikk

Igazságügyi Együttműködés Büntetőügyekben” tárgyra módosítottak. A három-pilléres struktúra a Lisszaboni Szerződéssel megszűnt, a pillérek szerkezete és tartalma az egységes és oszthatatlan Unióban, komplex módon él tovább.

Az EU fejlődéstörténetének jelentős állomásai: Amszterdami Szerződés (aláírása 1997, hatályba lépésének éve 1999); Nizzai Szerződés (2001/2003); Lisszaboni Szerződés (2007/2009). Az EU-nak jelenleg 27 tagja van; Magyarország 2004. május elsején csatlakozott.

Az európai integrációs folyamat alapidokumentumai mindegyikének feldolgozása és teljes körű vizsgálata e tanulmánynak nem tárgya és nem célja. A biztonság tárgyában jelentőséggel bíró szerződések alapján azonban feltétlenül ki kell emelnem az alábbiakat.

2.3.1. A Maastrichti Szerződés

A Maastrichti Szerződés (MSZ) közös kül- és biztonságpolitikáról szóló 11. cikke (korábbi J.1. cikk) a következőket rögzíti: „(1) Az *Unió közös kül- és biztonságpolitikát* határoz meg és hajt végre, amely a *kül- és biztonságpolitika minden területére kiterjed, és amelynek célkitűzései a következők: — (...); az Unió biztonságának megerősítése minden formában; — a béke megőrzése és a nemzetközi biztonság megerősítése az Egyesült Nemzetek Alapokmányának alapelveivel (...) összhangban (...). Az előző gondolat folytatásaként, az MSZ. 17. cikke (korábbi J.7. cikk) (1) bek. meghatározza az alábbiakat. „A közös kül- és biztonságpolitika magában foglalja az Unió biztonságát érintő valamennyi kérdést, beleértve egy közös védelmi politikának a (...) fokozatos kialakítását, amely — ha az Európai Tanács így határoz — közös védelemhez vezethet. (...)”*

2.3.2. Az Amszterdami Szerződéssel

A Maastrichti Szerződés Amszterdami Szerződéssel átalakított releváns cikkelye a bel- és igazságügyi együttműködés célját a következőképpen határozta meg: „Az *Európai Közösség hatásköreinek sérelme nélkül az Unió célja, hogy a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés területein a tagállamok közös fellépésének kidolgozásával, valamint a rasszizmus és idegengyűlölet megelőzésével és az ezek elleni küzdelemmel a szabadság, a biztonság és a jog térségében biztosítsa a polgárok magas szintű biztonságát.*”¹⁰⁶

2.3.3. A Lisszaboni Szerződés

A Lisszaboni Szerződés a büntetőügyekben történő rendőri és igazságügyi együttműködésről szóló rendelkezései közül a téma szempontjából legfontosabbak az alábbiak. „Az *Unió egy, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget alkot, amelyben tiszteletben tartják az alapvető jogokat, a tagállamok eltérő jogrendszereit és jogi hagyományait.*”¹⁰⁷

„A *belső biztonságra vonatkozó operatív együttműködés Unión belüli előmozdításának és erősítésének biztosítására a Tanácson belül egy állandó bizottság jön létre.*”¹⁰⁸

¹⁰⁶ MSZ. 29. cikk (korábbi K. 1. cikk)

¹⁰⁷ LSZ. 61. cikk (1) bek.

¹⁰⁸ LSZ. 61d. cikk

„E cím nem érinti a közrend fenntartásával, illetve a belső biztonság megőrzésével kapcsolatos tagállami hatáskörök gyakorlását.”¹⁰⁹

2.3.4. Európai Biztonsági Stratégia – Biztonságos Európa egy jobb világban

Az Európai Tanács a 2003. december 12-i ülésén, Brüsszelben fogadta el az Európai Biztonsági Stratégiát (EBS vagy Stratégia), amelynek megvalósulását öt év elmúltával vitatta meg a 2008. december 5-i ülésén, mint „értékelő jelentést”. A Stratégiából – amely a rendeltetését és célkitűzéseinek lényegét hűen kifejező „Biztonságos Európa egy jobb világban” alcímet viseli – mindössze három, a téma szempontjából kiemelkedő jelentőségű gondolatot szükséges idéznem.

„Európa sosem élt ekkora jólétben, biztonságban és szabadságban. (...) a jogállamiság és a demokrácia fokozatos elterjedésével számos önkényuralmi rendszer alakult át biztonságos, stabil és dinamikus demokráciává. Az egymást követő bővítésekkel az egyesült és békés kontinens látomása valósággá válik. (...) Európa még mindig a biztonságát fenyegető veszélyekkel és kihívásokkal néz szembe.”¹¹⁰

„Nagyobb koherencia. A közös kül- és biztonságpolitika, valamint az európai védelem- és biztonságpolitika lényege az, hogy közösen erősebbek vagyunk.”¹¹¹

„(...) Egy aktív és nagyobb képességekkel rendelkező Európai Unió globális szintű hatást érhetne el. Ezzel támogatna egy hatékony többoldalú rendszert, amely méltányosabb, biztonságosabb és egységesebb világ felé vezetne.”¹¹²

2.3.5. Stockholmi Program – A polgárokat szolgáló és védő, nyitott és biztonságos Európa

A 2009. december 10-11-i Európai Tanácson elfogadott Stockholmi Program – illeszkedve a Tamperei Program (1999. október 15-16.), valamint a Hágai Program (2004. november 4-5.) fémjelzte folyamatba – a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térség megvalósításának 2010-2014 közötti politikai prioritásait foglalja magában. A végrehajtására készített cselekvési terv pedig a konkrét feladatokat és azok ütemezését tartalmazza, így többek között erőteljesen a belső biztonsági stratégia kialakítását és életbe léptetését is.

2.3.6. Az Európai Unió Belső Biztonsági Stratégiája – Az európai biztonsági modell felé

A Bel- és Igazságügyi Tanács 2010. február 25-26-án megvitatott és véglegesített előterjesztését az Európai Tanács a 2010. március 25-26-i ülésén hagyta jóvá. Paradigmaváltásként értékelhetjük, hogy – „visszamenőleges hatállyal” ugyan, de – a 2003-tól gondozott és fejlesztett Európai Biztonsági Stratégia lényegét úgy határozta meg, mint amely Európa biztonságának külső dimenziójával foglalkozik. Nem kisebbíti annak jelentőségét, sőt úgy minősíti az Unió biztonságának belső dimenzióját tárgyának tekintő, újonnan megalkotott EU Belső Biztonsági Stratégiát, mint az EU Biztonsági Stratégia

¹⁰⁹ LSZ. 61e. cikk

¹¹⁰ EBS Bevezetés

¹¹¹ EBS 2. III. Politikai következmények Európa számára

¹¹² EBS Összegzés

kiegészítését, szerves és elválaszthatatlan részét. Megkerülhetetlen, hogy a belső biztonsági stratégiával hosszabban foglalkozzam, mert a „biztonság” számos helyen és a legváltozatosabb összetételekben megjelenik. A Stratégia minden gondolata alapos, megfontolt és helyén való, de erőteljesen kivonatolom azokat.

„Az Európai Unió, annak intézményei és tagállamai ötven éve gondoskodnak a szabadság és a biztonság előmozdításáról és biztosításáról. (...) Az Európai Unió polgárai számára a biztonság jelenti az egyik fő prioritást. (...) A belső biztonság fogalmát széles körű és átfogó értelemben kell tekinteni, amely több ágazatot felölel (...) Elengedhetetlen a bűnüldöző és határőrizeti hatóságok, az igazságügyi hatóságok, valamint egyéb, például az egészségügyi, a szociális és a katasztrófavédelmi ágazatokban működő szolgálatok közötti együttműködés. Az európai belső biztonsági stratégiának ki kell aknáznia a bűnüldözési együttműködés, az integrált határigazgatási és a büntető igazságszolgáltatási rendszerek területén folytatott együttműködés tekintetében lehetséges szinergiákat. (...) Európának egy, az Unió alapelvein és értékein – az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásán, a jogállamiságon, a demokrácián, a párbeszédén, a tolerancián, az átláthatóságon és a szolidaritáson – nyugvó szilárd biztonsági modellt kell kialakítania.”

1. Az európai polgárok védelme a globalizált társadalomban

„A biztonság (...) kulcsfontosságú tényezővé vált az európai társadalom nyújtotta magas életminőség biztosítása, valamint a kritikus infrastruktúrának a közös veszélyek megelőzésével és kezelésével történő védelme szempontjából. (...) E tekintetben az EU belső biztonsági stratégiája az emberek, valamint a szabadság és demokrácia képviselte értékek védelmét jelenti annak érdekében, hogy mindenki félelem nélkül élhesse mindennapi életét. (...)”

2. Az európai biztonsági modell felé

„Az eddig elért sikerek arról tanúskodnak, hogy az EU-ban jelentős előrelépéseket tettünk a jog érvényesülése, a szabadság és a biztonság tekintetében. Ugyanakkor továbbra is közös erőfeszítéseket kell tennünk, hogy biztosíthassuk a polgárok magasabb fokú védelmét. (...) Elérkezett az idő arra, hogy a mindannyiunkat fenyegető veszélyeknek és kockázatoknak egy integráltabb megközelítés keretében történő leküzdése érdekében mozgósítsuk és továbbfejlesszük a közös eszközöket és politikákat: ez a belső biztonsági stratégia fő célkitűzése. E cél elérése érdekében egy olyan biztonsági modellt választottunk, amely a bűnüldözési és igazságügyi együttműködést, a határigazgatást és a katasztrófavédelmet érintő intézkedéseket foglal magában.”

Összességében a belső biztonsági stratégiát azért alkották meg, hogy az EU a meglévő képességeket és kapacitásokat hatékonyabban koncentrálja a bűncselekmények, valamint a természeti és a civilizációs katasztrófák megelőzésére, illetve a megtörtént bűncselekmények és bekövetkezett katasztrófák kezelésére, továbbá hogy mindezek érdekében meghatározza a jövőre vonatkozó elveket, iránymutatásokat.

Úgy gondolom, nem járok messze az igazságtól, amikor azt vetítem előre, hogy az európai biztonsági modell alapján valamennyi tagállamnak ki kell dolgoznia majd saját nemzeti biztonsági modelljét.

2.3.7. Az Európai Unió új, globális biztonsági stratégiája – 2013

A változások dinamizmusára és szinte hatványozottan felgyorsult tempójára jellemző, hogy a svéd, a lengyel, az olasz és a spanyol külügyminiszterek az EU Belső Biztonsági Stratégiájának mindössze két éves tapasztalatai és mérlege alapján, 2012. július

23-án a Brüsszelben tartott közös sajtókonferencián hivatalosan bejelentették, hogy megkezdik az EU új, globális biztonsági stratégiájának a kidolgozását.

Az új stratégia egyrészt egyaránt magában foglalja a külső és a belső biztonság aspektusait, másrészt nem csupán összeurópai, hanem globális hatású is lesz, mert az Uniónak a közös értékek megóvása során a globális kihívásokra, a befolyásoló tényezőkre, a hatásokra és a következményekre is figyelemmel kell lennie. A vázolt ütemterv szerint, a tervezet 2013 májusában kerül a Bel- és Igazságügyi Tanács elé, majd a júniusi Európai Tanács fogadja el. Remélem, helyesen valószínűsítem, hogy az EU új, globális biztonsági stratégiájából következően minden szövetségi dokumentumot és nemzeti biztonsági stratégiát, beleértve a magyart is – a változások függvényében – korrigálni vagy teljesen újrafogalmazni kell majd.

3. Magyarország és a biztonság

Az ENSZ, a NATO és az EU alapidokumentumok biztonság-központú feldolgozását követően tekintjük át – ugyancsak a biztonságra fókuszálva – Hazánk nemzeti biztonságának két alapvető dokumentumát, Magyarország Alaptörvényét és Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiáját.

3.1. Magyarország Alaptörvénye¹¹³

A Nemzeti Hitvallás – Alaptörvényhez méltó – patetikus gondolatainak sorában indokoltan és méltán találjuk a biztonságra való hivatkozást is. *„Mi, a Magyar Nemzet tagjai, az új évezred kezdetén, felelősséggel minden magyarért, kinyilvánítjuk az alábbiakat: (...) Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése.”*

Alaptörvényünk megerősíti az EU-t megalapító és megreformáló szerződések, valamint az ENSZ Alapokmány szellemiségét számos ponton, így pl.: az E) cikk (1) bekezdésben: *„Magyarország az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése érdekében közreműködik az európai egység megteremtésében”*; továbbá a Q) cikk (1) bekezdésében: *„Magyarország a béke és a biztonság megteremtése és megőrzése, valamint az emberiség fenntartható fejlődése érdekében együttműködésre törekszik a világ valamennyi népével és országával”*.

Az alábbiakban három olyan alapvetést kell kiemelnem, amelyek alátámasztják a biztonság komplexitását és a biztonság-fogalom korszerű, kiterjesztett értelmezését: *„Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonságához.”¹¹⁴ Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.¹¹⁵ Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson.”¹¹⁶*

Az Állam c. fejezetben a Magyar Honvédség címszó – 45. cikk (1) – (3) – alatt nem szerepel a biztonság szakkifejezés. A rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok vonatkozásában azonban a biztonsági rendeltetésre és feladatra való utalás egyaránt megjelenik, egyben a biztonság összetevőit és értelmezését gazdagítva: *„A rendőrség*

¹¹³ Magyarország Alaptörvénye (Atv.) elfogadva: 2011. április 25., hatályba lépett: 2012. január 1.

¹¹⁴ Alaptörvény IV. cikk (1) bek.

¹¹⁵ Alaptörvény XVII. cikk (3) bek

¹¹⁶ Alaptörvény XIX. cikk. (1) bek

*alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme.*¹¹⁷ *A nemzetbiztonsági szolgálatok alapvető feladata Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének védelme, nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítése.*¹¹⁸

A különleges jogrend tekintetében, a rendkívüli állapot (49. cikk), a szükségállapot (50. cikk), valamint a megelőző védelmi helyzet (51. cikk) kérdések körében nem szerepel a biztonság szakkifejezés. A váratlan támadás és a veszélyhelyzet taglalásakor azonban a következőket találjuk: „A Kormány külső fegyveres csoportoknak Magyarország területére történő váratlan betörése esetén a támadás elhárítására, Magyarország területének a honi és szövetséges légvédelmi és repülő készségi erőkkel való oltalmazására, a törvényes rend, az élet- és vagyonbiztonság, a közrend és a közbiztonság védelme érdekében –szükség esetén a köztársasági elnök által jóváhagyott fegyveres védelmi terv szerint – a szükségállapot vagy a rendkívüli állapot kihirdetésére vonatkozó döntésig a támadással arányos és arra felkészített erőkkel azonnal intézkedni köteles.”¹¹⁹

„A Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki, és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be.”¹²⁰

3.2. Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája¹²¹

Nem kerülhetem meg, hogy mielőtt a konkrétumokat taglalnám, kifejtsem véleményemet a Stratégiáról, jóllehet tudományos igényű tanulmányban szokatlan egy hatályos jogszabályról vagy bármely normaszövegről értékítéletet mondani. Álláspontom szerint alapos, teljességre törekvő, jól szerkesztett, a releváns nemzetközi szerződésekkel, az Európai Biztonsági Stratégiával, az Európai Belső Biztonsági Stratégiával és Magyarország Alaptörvényével harmonizáló, összességében magas színvonalú normát adott ki a jogalkotó. A tanulmány tárgyát képező biztonság tekintetében a teljes határozatot idézhetném, azonban megkísérlem a szűkítést és csak a téma szerint legfőbbeknek tartott megállapításokat citálom.

„1. Jelen stratégia rendeltetése, hogy (...), Magyarország a nemzetközi politikai, biztonsági rendszerben érvényesíteni tudja nemzeti biztonsági érdekeit.

2. A biztonság fogalma egyre átfogóbb értelmezést nyer. (...) Mára elengedhetlenné vált a biztonság politikai, katonai, gazdasági és pénzügyi, társadalmi, ezen belül emberi és kisebbségi jogi, valamint környezeti dimenziójának együttes kezelése.

5. Globalizált világunkban a biztonság nem a határainknál kezdődik. A távoli biztonsági kockázatok, kihívások és veszélyforrások drámai gyorsasággal kerülhetnek határainkon belülre. (...) Biztonságunk külső és belső dimenziója (...) elválaszthatatlan egymástól.

10. Magyarország alapvető biztonsági érdekének tekinti szuverenitásának, területi épségének és alkotmányos rendjének védelmét, az ország stabilitását, gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődését, az emberi jogok és alapvető szabadságok érvényesülését. (...)

¹¹⁷ Alaptörvény. 46.cikk (1) bek

¹¹⁸ Alaptörvény 46. cikk (3) bek

¹¹⁹ Alaptörvény 52. cikk (1) bek

¹²⁰ Alaptörvény 53. cikk (1) bek

¹²¹ 1035/2012. (II. 21.) Korm. hat. 1. sz. melléklete

12. Magyarország biztonságpolitikájának alapvető keretét a NATO- és EU-tagság jelenti. (...)
20. Magyarország keleti és déli szomszédságának stabilitása, a demokratikus értékek térnyerése kiemelt jelentőséggel bír hazánk biztonságára nézve. (...)
21. A határon túli magyarság különleges helyet foglal el biztonságpolitikánkban. (...)
22. A kulturális sokszínűség tiszteletét biztonságpolitikai szempontnak is tekintjük. (...)
29. (...) Magyarország terrorveszélyeztetettsége alacsony, ugyanakkor külföldi eredetű vagy a külföldi magyar érdekeltségek elleni fenyegetettséggel számolni kell. Emellett külföldi terrorcselekményeknek is lehetnek hazánkat érintő biztonsági és gazdasági következményei. (...)
30. Pénzügyi biztonság. (...) Magyarország gazdasági és pénzügyi rendszerének stabilitása és ellenálló képessége fontos nemzeti érdek és biztonságpolitikai szempont. (...)
31. Kiberbiztonság. (...) A kibertérben világszerte növekvő mértékben jelentkező nemzetbiztonsági, honvédelmi, bűnüldözési és katasztrófavédelmi vonatkozású kockázatok és fenyegetések kezelésére, a megfelelő szintű kiberbiztonság garantálására, a kibervédelem feladatainak ellátására és a nemzeti kritikus infrastruktúra működésének biztosítására Magyarországnak is készen kell állnia. (...)
34. Természeti és ipari katasztrófák. Az egyes ipari, biológiai, vegyi és különösen nukleáris létesítményekben zajló folyamatok ellenőrizhetetlenné válása tömeges méretekben veszélyeztetheti vagy károsíthatja az emberi egészséget, a környezetet, az élet- és vagyonbiztonságot. (...)
35. (...) A szervezett bűnözés elleni küzdelem elengedhetetlen eszköze a bűnüldöző szervek, rendvédelmi szervek, az igazságszolgáltatás és a nemzetbiztonsági szolgálatok szoros együttműködése.
37. (...) A migrációt természetes, ugyanakkor összetett jelenségként kezeljük, amely gazdasági és demográfiai előnyöket, valamint köz- és nemzetbiztonsági kockázatokat egyaránt magában rejt. (...)
38. (...) Biztonsági kihívást jelentenek a szociális és társadalmi feszültségeket kihasználó szélsőséges csoportok, amelyek (...) az állam erőszak-monopóliumának megkérdőjelezésével, kisajátításával okoznak nemzetbiztonsági, alkotmányos kockázatot.
39. Magyarország biztonságának szilárd gazdasági alapokon kell nyugodnia, amely (...)
40. Magyarország biztonságának szilárd társadalmi alapokon is kell nyugodnia. (...)
42. Magyarország biztonságpolitikai céljait és érdekeit aktív külpolitikai tevékenységgel, két- és többoldalú diplomáciai keretekben és kapcsolatrendszerben kívánja érvényesíteni. (...)
43. (...) erősíteni kell a honvédelmi, nemzetbiztonsági, rendvédelmi, igazságszolgáltatási, katasztrófavédelmi és polgári válságkezelési intézmények szoros és hatékony együttműködését és koordinációját, ezek átfogó, a biztonsági környezethez alkalmazkodni képes kereteit. (...)
44. (...) A Magyar Honvédség alapvető feladata, hogy az Alaptörvénnyel összhangban garantálja hazánk biztonságát, valamint hozzájáruljon szövetségeseink kollektív védelméhez. (...)
48. A hírszerzés és elhárítás a biztonsági stratégia végrehajtásának, hazánk szuverenitása, alkotmányos rendje védelmének, biztonságpolitikai céljai elérésének és nemzeti érdekei érvényesítésének fontos eleme. (...)
49. (...) A rendvédelmi szerveknek a belső biztonság garantálásához szükséges képességeit az intézmény- és erőforrás-fejlesztésen, valamint a bűnmegelőzési feladatok hatékonyabbá

tételén túl a nemzetközi, s kiemelten az uniós együttműködés révén – az Európai Unió belső biztonsági stratégiájában foglaltak szem előtt tartásával – kell tovább erősíteni. (...)

51. A biztonság átfogó értelmezéséből következik, hogy a Nemzeti Biztonsági Stratégia végrehajtásából adódó feladatok számos kormányzati és nem-kormányzati szervet érintenek. (...)”

A kihagyott tartalmak ne tévesszenek meg, tisztelt Olvasóm: szilárd meggyőződésem, hogy a Stratégia minden egyes gondolata hangsúlyos, nincsenek hangsúlytalanok. Olyannyira, hogy az Egyesült Nemzetek Alapokmányához hasonló összefüggésben, ezúttal kétszeresen határozott véleményként írom le, hogy Magyarországnak és minden egyes polgárának a Stratégia szellemiségének és írott betűinek megvalósításán kell(ene) fáradoznunk: következetesen, kitartóan, tisztességesen, becsületesen – kivételek nélkül.

4. Következtetések

4.1. Az ENSZ Alapokmánya, a NATO és az EU szerződések, valamint Magyarország Alaptörvénye és Nemzeti Biztonsági Stratégiája számos pontban, szerkezetileg és rendszertanilag helyes szóösszetételekben és szövegkörnyezetben nevesítik, taglalják a biztonságot, így pl. világbéke és nemzetközi biztonság; nemzetközi béke és biztonság; a Felek területi épsége, politikai függetlensége és biztonsága; biztonság és védelem.

4.2. Nagy valószínűséggel következtethetünk arra, hogy a korábbi évtizedekben született dokumentumok alapvetően és döntően a világbéke megőrzésével és veszélyeztetésével, illetve e fenyegető veszély megelőzésével és elhárításával szorosan összefüggő nemzetközi politikai, diplomáciai, katonai vonatkozásban értelmezik és alkalmazzák a biztonság-kategóriát. Ez a szándék és gondolatmenet teljesen érthető és megérthető a két szörnyű világháború tapasztalatai alapján.

4.3. Elmozdulás érzékelhető a NATO dokumentumokhoz viszonyítva az uniós szerződésekben (lásd a Maastrichti, valamint a Lisszaboni Szerződés idézett cikkelyeit), amennyiben a biztonság klasszikus megközelítése és sugallt értelmezése mellett kitapinthatóak a biztonság újszerű vonatkozásai is, így különösen a közrend; a belső biztonság; a szabadság, a biztonság és a jog térsége; a nemzeti biztonság és így tovább.

4.4. Még nagyobb léptékű ugrás tapasztalható az EU Belső Biztonsági Stratégiájában: egyrészt határozottan beazonosítja a korábbi biztonsági stratégiát, mint olyant, amely alapvetően és döntően a külső biztonság platformján felépülő stratégia, másrészt egyértelműsíti a biztonság belső vonatkozásainak nem kisebb és nem elhanyagolhatóbb jegyeit és szerepét. Kimondja, hogy a biztonság belső és külső dimenzióit egyenrangú összetevőkként kell megközelíteni és kezelni. Hitet tesz egy olyan európai biztonsági modell mellett, amelynek teljesülése esetén szavatolható lesz az EU belső biztonsága.

4.5. Különösen kiemelkedő a hazai Nemzeti Biztonsági Stratégiában a globális, a regionális és a hazai nemzeti biztonsági rendszer összhangjára törekvés; a komplexitás; a biztonság átfogó értelmezése; a távoli biztonsági kockázatok és kihívások súlya; a fenntartható biztonság és stabilitás követelménye; a biztonság talán kevésbé exponált, azonban számunkra jelentős összetevőinek, szempontjainak (így pl. határon túli magyarság, kulturális sokszínűség, energiabiztonság, pénzügyi biztonság, élelmezési és vízbiztonság, közbiztonsági és nemzetbiztonsági kockázatok) hangsúlyozása.

Összegezve: A feldolgozott dokumentumok mindegyike nagy felelősséggel és pártosszal, nagyfokú koherenciával tárgyalja a biztonsággal közvetlenül vagy közvetve összefüggő kérdéseket a preambulumban és a tartalmi fejezetekben, pontokban. Ugyancsak közös vonása azonban az alapokmányoknak, szerződéseknek és stratégiáknak, hogy a biztonság definíciója azok egyikében sem található meg. A következtetés egyértelmű: a biztonság-fogalom és az azzal összefüggő kategóriák megalkotása kutatókra, oktatókra és lexikonszerkesztőkre váró feladat.

5. A biztonság meghatározása, értelmezése – saját platformon

5.1. A biztonság definíciója

A biztonság: eszme és megvalósítani remélt állapot, amelyben kiteljesedhet a természet, az egyén, a csoportok és az emberiség léte.

5.2. A biztonság-fogalom analízise

Igazodva a tanulmányba beemelt biztonságfogalmak elemzésekor követett „pozitív/negatív állítás” kritikai szemléletmóddhoz, elemezzük önkritikusan az általam alkotott definíciót is. A biztonság-fogalom a következőket határozza meg:

- a biztonság eszme és megvalósítani remélt állapot (három pozitív állítás);
- a biztonságban kiteljesedhet a természet, az egyén, a csoportok és az Emberiség léte (négy pozitív állítás).

A definíció tömör és lényegre törő, ezúttal is érvényesítve „a kevesebb – több” elvet és gyakorlatot. Mellőz minden olyan elemet, ami nem a biztonság-fogalomhoz, hanem annak értelmezéséhez tartozik/tartozhat.

5.3. A biztonság felosztása és értelmezése

A biztonság, mint eszme (idea, elv, elmélet, elérendő cél és érték) abszolút. Az elvi, elméleti abszolút biztonsággal szemben – mind horizontálisan, mind vertikálisan, valamint minden dimenzióját és összetevőjét tekintve – a biztonság a valóságban mindig relatív.

5.3.1. Az abszolút biztonság meghatározása és értelmezése

Az abszolút biztonság: megfogalmazott eszme, amelynek megvalósulásával kiteljesedhetne a természet, az egyén, a csoportok és az Emberiség léte. Az abszolút biztonság eszméje a természet és az emberi társadalom feltételezett tökéletességéből indul ki, azt közvetíti, hogy térben és időben bekövetkezhet ama ideális állapot, amelyben maradéktalanul kiteljesedhet a természet, valamint minden egyén és csoport, továbbá az Emberiség egészének léte. A „csoport” gyűjtőnév alá sorolom az egyén és az Emberiség egésze közötti intervallumban kialakuló, működő és fejlődő emberi közösségek mindegyikét. Így különösen a családokat, a kisebbségeket, a nemzetiségeket, a nemzeteket, az államokat, államszövetségeket és regionális szövetségeket, amelyeknek ugyan az általuk vallott és hordozott értékei, valamint célkitűzései és érdekei térben és időben eltérőek lehetnek, valójában és összességében vektorálisan egyazon irányba mutatnak és hatnak.

Az abszolút biztonság eszméje ideális és – vallási megközelítésben – édeni, összességében utópisztikus állapotot feltételez, amelyet azonban megteremteni, megvalósítani az Emberiség nem képes. Ebből következően a valóságban abszolút biztonság nem létezik.

5.3.2. A relatív biztonság meghatározása, értelmezése

A relatív biztonság: realitásokra alapozott és megvalósítható állapot, amelyben ténylegesen kiteljesedhet a természet, az egyén, a csoportok és az Emberiség léte. A relatív biztonság alapja és lényege az, hogy tárgyilagosan számol a természet és az emberi társadalom létének, fennmaradásának, fejlődésének realitásaival, és mindezek figyelembe vételével építi fel a biztonság-látomást (biztonság-víziót), amely mint optimális állapot fogható fel, célozható meg és írható le.

A relatív biztonság optimális állapot, amely az egyén, a csoportok és az Emberiség alapfeltétele és hosszú távon egyetlen esélye önmaga reprodukálásához, az egészséges élethez, a tanuláshoz, a fejlődéshez, a munkához, valamint életük, szabadságuk és tulajdonuk védelméhez, összességében az emberhez méltó, magas minőségű és örömteli élethez, végül a kegyes halálhoz.

Optimális állapot, amely egyrészt az államokon belül, másrészt az államok/államszövetségek között, illetve a globális méretekben összehangolt politikai, gazdasági, diplomáciai, nemzetbiztonsági, katonai, közigazgatási, rendészeti, humán és logisztikai tevékenységek, eljárások és eszközök összegzett vektoraként jön létre és gyakorol hatást az emberi beavatkozás következtében megbomlott természeti egyensúly helyreállítására, valamint az emberiség fennmaradására, életminőségére és permanens fejlődésére.

Optimális állapot, amelyben a természeti erőforrások tervezett és szervezett kiaknázása összhangban van a fenntartható fejlődéssel oly' módon, hogy egyidejűleg biztosítja a természeti környezet megóvását, rekultivációját is. Az arra hivatott szervezetek, intézmények, személyek felkészültek a természeti és civilizációs veszélyhelyzetek, katasztrófák előrejelzésére, azok megelőzésére, valamint bekövetkezésük esetén az emberi élet és az anyagi javak mentésére, a károk mérséklésére, felszámolására, az eredeti állapot helyreállítására.

Optimális állapot, amelyben az államok/államszövetségek között kölcsönös bizalom érvényesül és tiszteletben tartják más államok/államszövetségek függetlenségét, szuverenitását és belső ügyeit. Amennyiben bármely állam/államszövetség függetlenségét, szuverenitását bármely más állam/államszövetség megsérti, vagy belső ügyeibe beavatkozik, akkor a sértett állam/államszövetség hatásos képességei és kapacitásai birtokában, valamint az Egyesült Nemzetek támogatását is bírva, minden jog- és szakszerű eszközt alkalmazhat a megsértett béke helyreállítására.¹²²

Optimális állapot, amelynek megteremtésén és fenntartásán eséllyel vagy jó eséllyel lehetséges munkálkodni; sőt, annak érdekében térben és időben, helyenként és esetenként garanciákat adni és érvényesíteni is lehetséges. Azonban a relatív biztonságot teljes egészében garantálni nem lehet, ezért a relatív biztonsághoz totális garanciát ígérni, kilátásba helyezni felelőtlenség és nem szabad. Sem a természetben, sem az Emberiségben

¹²² A biztonság és a béke egymás közötti viszonya az egész és a rész viszonyával feleltethető meg. A biztonság tágabb fogalom, magában foglalja – helyi, regionális és globális relációban egyaránt – a békét is, de attól több. (Lásd pl.: globális biztonság és világbéke.)

nincs olyan erő, képesség, kapacitás, amely mindig és minden körülmények közepette garantálhatná a relatív biztonságot. Még a relatív biztonságot sem, az abszolút biztonságot pedig eleve nem.

Optimális állapot, amelynek megteremtésére fáradhatatlanul, állhatatosan és kitartóan törekednünk kell egyéni, helyi, regionális és globális szinten egyaránt, mert a remélt, óhajtott biztonság-vízió megközelítésére és megvalósítására reális esélyeink csak ily' módon lehetnek.

5.4. A biztonság ellentétpárja

Hosszabb ideje foglalkoztat a kérdés: hogyan fejezzük ki a biztonság ellentétpárját, azaz minek feleltethető meg a „nembiztonság”? Olyan egyetemes kifejezést kell találnunk, amely a biztonság egészével reciprok értékben ekvivalens és valamennyi összetevőjével kompatibilis lehet.

5.4.1. Biztonság vs. a biztonság teljes hiánya (biztonság-deficit)?

A biztonság egészének, vagyis a teljes biztonságnak a hiányát kifejezhetjük „a biztonságnak a teljes hiánya” birtokos szerkezetű szóösszetétellel, illetve ennek rövidített változatával: „a biztonság teljes hiánya”. Ugyanebből a célból alkalmazhatjuk „a biztonság teljes hiánya” kifejezéssel egyenértékű „biztonság-deficit” szóösszetételt. Tapasztalható és belátható, hogy e körülményes szószerkezetek írásban és szóban történő alkalmazása a normaalkotásban és a gyakorlatban egyaránt nehézkes. Egyszerűbb kifejezést kell találnunk.

5.4.2. Biztonság vs. biztonság-hiány (biztonsági deficit)?

Ismert és alkalmazott szakkifejezés a „*biztonság-hiány*”, illetve annak megfelelője, a „*biztonsági deficit*”. Szemben az előző levezetéssel, e szóösszetételek nem a biztonság teljes hiányát fejezik ki, hanem csupán a biztonság egy-egy összetevőjének, vagy azok nagyságrendjének, elvárt mértékének a hiányát. Ezek a kategóriák a biztonság minden dimenziójában és szeletében elterjedtek. Így például az uniós határellenőrzésben a határbiztonság egy-egy alkotóelemének vagy szintjének hiányát fejezik ki, amelyet azonban az ún. kompenzációs intézkedésekkel pótolunk, kezelünk. Nem szorul indokolásra és bővebb magyarázatra, hogy ezek eredendően nem alkalmas kifejezések a biztonság ellentétpárjának.

5.4.3. Biztonság vs. fenyegetettség?

Elgondolkodtató helyzet állt elő, ugyanis Magyarország Nemzeti Biztonsági Stratégiája egy pontban behozta e szakkifejezést. A szövegkörnyezetet teljessége szükséges ahhoz, hogy pontosan lássuk és értsük a szóban forgó terminus technicust. „43. A Nemzeti Biztonsági Stratégiában megjelenő fenyegetések átfogó kezelése összkormányzati megközelítést igényel. Ezzel összhangban erősíteni kell a honvédelmi, nemzetbiztonsági, rendvédelmi, igazságszolgáltatási, katasztrófavédelmi és polgári válságkezelési intézmények szoros és hatékony együttműködését és koordinációját, ezek átfogó, a biztonsági környezethez alkalmazkodni képes kereteit. Minden kormányzati intézmény feladata, hogy saját szakterületén folyamatosan értékelje a nemzeti és nemzetközi biztonság és

*fenyegetettség elemeit, és megtegye a szükséges lépéseket azok kezelésére és elhárítására. Ez csak akkor lehet sikeres, ha a kormányzati és ágazati erőforrások koordináltan és koncentráltan kerülnek alkalmazásra. Kiemelt figyelmet kell fordítani továbbá az összkormányzati koordináció nemzetközi együttműködési formákhoz történő hozzáigazítására.*¹²³

Első olvasatra úgy tűnhet, hogy a fenyegetettség talán a biztonság ellentétpárja. Ismételt feldolgozással azonban megállapítható, hogy ez nem lehetséges. Amennyiben a fenyegetettség a biztonság ellentétpárja volna, akkor a biztonság egyenlő lenne a fenyegetettség hiányával, ez azonban valótlan megállapítás lenne. Azért, mert a biztonságnak egyaránt része lehet a fenyegetettség hiánya is, de a fenyegetettség is. Ez utóbbi esetben a lényeg az, amire a relatív biztonság értelmezésekor már utaltam: a fenyegetettségre előzetesen és komplex módon felkészülni, a bekövetkeztét megelőzni, előre jelezni, illetve a bekövetkezése esetén az arra hivatott képességekkel megszakítani, elhárítani, hatásait és következményeit csökkenteni, az eredeti helyzetet, állapotot helyre állítani és így tovább.

5.4.4. Biztonság vs. bizonytalanság?

Kíséreljük meg a Wikipédia segítségével a biztonságot szembeállítani a bizonytalansággal. A *bizonytalanság: kétes állapot, amikor valami felől nincs biztos tudásunk.*¹²⁴ Ezt a gondolatmenetet követve és a „kétes állapot” - állítást megfordítva, nagy valószínűséggel levonható az a következtetés, hogy a kétes állapottal szemben a „stabil és biztos állapot” egyenlő a biztonság állapotával. Első hallásra úgy vélhető, hogy a biztonságnak ellentétpárja lehet a bizonytalanság. Annál is inkább, mert a következő párosítások összeillőek és gyakran alkalmazottak a mindennapokban, így pl.: létbiztonság / létbizonytalanság; egzisztenciális biztonság / egzisztenciális bizonytalanság; szociális biztonság / szociális bizonytalanság.

E fenti kedvező gondolatmenet ellenében korrektül szólnom kell arról is, hogy a gyakorlatban nem tapasztalható a következők párosítása, (amelyeket leírni és kimondani meglehetősen szokatlan): élelmiszer-biztonság és élelmiszer-bizonytalanság; környezeti biztonság és környezeti bizonytalanság; élet- és vagyonbiztonság, illetve élet- és vagyonbizonytalanság; határbiztonság és határbizonytalanság; közbiztonság és közbizonytalanság és így tovább.

Azt sem hagyhatom figyelmen kívül, hogy a „biztos vs. bizonytalan” nyomvonalán haladva, a bizonytalanság inkább a „biztosságnak” az ellentétpárja („biztosság” vs. bizonytalanság) és kevésbé a biztonságnak.

5.4.5. Idegen nyelvű kísérlet az eligazodáshoz

Német nyelven:

- sicher: 1. biztos, biztonságos; 2. veszélytelen; 3. biztos, bizonyos
- e Sicherheit: 1. biztonság; 2. biztosság, bizonyosság; 3. biztosíték
- r Sicherheitsrat: Biztonsági Tanács
- unsicher: 1. nem biztos, bizonytalan; 2. megbízhatatlan

¹²³NBS 43. pont

¹²⁴ WikiSzótár.hu – Egyszerűen igaz (letöltés ideje: 2012.09.20.)

- e Unsicherheit: bizonytalanság

Logikusan kapcsolódnak egymásba a pozitív állítások, majd a fosztóképzős ellentétpárok, egyértelműen és direkt úton létrehozva a biztonságos/bizonytalan (sicher / unsicher) és a *biztonság / bizonytalanság* (e Sicherheit / e Unsicherheit) párokat.

Orosz nyelven

- „opásznűj”: veszélyes, veszedelmes
- „bezopásznűj”: veszély nélküli, veszélytelen, veszedelem nélküli
- „opásznosztj”: veszély, veszedelem
- „bezopásznosztj”: biztonság (veszély nélküliség, veszélytelenség, veszedelem nélküliség)
- Szovjét Bezopásznosztji: Biztonsági Tanács
- „vérnűj”: bizonyos
- „vérho”: bizonyosan
- „nyeuvérennűj”: bizonytalan, szó szerint: nembizonyos
- „uvérennosztj”: bizonyosság
- „nyeuvérennosztj”: bizonytalanság, szó szerint: nembizonyosság

Amíg német nyelven igen, addig orosz nyelven nem igazolódik a feltevés és gondolatmenetem. E nyelvben két különböző nyelvtani alapfogalom, két eltérő jelentésű és eltérő alapalakú kifejezés szófejlődése eredményeként született meg a biztonság: „bezopásznosztj”, illetve a bizonytalanság: „nyeuvérennosztj”. Ugyanis a „veszélyes, veszedelmes” alapkifejezésből („opásznűj”) a fent vázolt rendben fejlődött ki és negatív állítással, fosztóképzővel (bez = nélkül) született meg a biztonság fogalma („bezopásznosztj” = veszélytelenség, veszély nélküliség, veszedelem nélküliség). Ellenben a bizonytalanság („nyeuvérennosztj”) egy teljesen más szótöböl („vérnűj” = bizonyos) nőtt ki, és ugyancsak negatív állítással, de tagadással jött létre („nye” = nem). E nyelven kommunikálva tehát a biztonságnak a „veszély, veszedelem” az ellentétpárja, és nem a „bizonytalanság”.

A magyar nyelvben is találkozhatunk hasonló jelenséggel, így pl. szándékosság és gondatlanság. A szándékosság ellentétpárját egy másik szótöböl (gond) képezett szóval fejezzük ki: gondatlanság. Elődeink képezhették volna a „szándéktalanság” szóval is, ugyanis gyakorlatilag a „szándéktalanság” egyenlő a „nemszándékosság”-gal.

Keressünk tehát tovább, a „bizonytalanság” helyett találjunk más megoldást a „nembiztonság” kifejezésére.

5.4.6. Biztonság vs. biztonságtalanság?

Ismételten feldolgoztam az irodalomjegyzékben felsorolt, forrásul szolgáló kötetek vonatkozó szakszókincsét. Megállapítottam, hogy egyikben sem szerepelnek a továbblépéshez elengedhetetlenül szükséges, következő szócikkek: biztonságos, biztonságtalan, biztonságtalanság. Pedig ezek közül nagyon gyakorta alkalmazott kifejezés a „biztonságos”. „Az újjáépített játszótér biztonságos, birtokba lehet venni.” Nem találok azonban a gyakorlatban a „biztonságos” ellentétpárját képező „biztonságtalan” kifejezéssel. Hogyan is fogalmazunk? „Az újjáépített játszótér nem biztonságos, nem lehet birtokba venni.” Nem fogalmazunk azonban így: „Az újjáépített játszótér biztonságtalan, nem lehet birtokba venni.” Másik példa: „A horgászto befagyott jegén az átkelés ma már

biztonságos.” „A horgászto befagyott jegén az átkelés ma még nem biztonságos.” „A horgászto befagyott jegén az átkelés ma még biztonságatlan.”

Háromszorosan is sajnálatosnak tartom, hogy nem alakult ki ez a fosztóképzős változat; először, mert számos példa van hasonlóra (barátságos/barátságatlan, udvarias/udvariatlan, kedélyes/kedélytelen). Másodszor a biztonságos vs. biztonságatlan ellentétpárból egyetlen következő lépéssel kialakítható a *biztonságtalanság*, amely a biztonságra visszahatva tökéletesen kifejezheti a „nembiztonság” állapotát, a biztonság ellentétpárjaként. Harmadszor az idegen nyelven történő kommunikációt – a normaalkotásban, levelezésben, fordításban, szóban egyaránt – jelentősen egyszerűsítheti, egyértelműsítheti és megkönnyítheti. Nem kényszerülünk/kényszerülnénk körülményes megoldásokra, a „nembiztonság” kifejezéséhez.

Biztonságtalanság... Első olvasásra, első hallásra nagyon szokatlan. Sőt, a bizonytalansághoz is viszonyítva, még szokatlanabb. Azonban az új kifejezéssel történő barátkozás érdekében álljon itt több, általam szerkesztett analógia (amelyek anno minden bizonnyal ugyancsak furcsák és szokatlanok voltak, de senkit nem zavarnak ma már), majd következzen néhány mondat is.

Arányosság/aránytalanság; azonosíthatóság / azonosíthatatlanság; barátság / barátságatlan; boldogság / boldogtalanság; (jól)neveltség / neveltelenség; lelkiismeretesség / lelkiismeretlenség; lovagiasság / lovagiatlanság; megbízhatóság / megbízhatatlanság; nemzőképesség / nemzőképtelenség; pénzbőség / pénztelenség; romlottság / romlatlanság; tisztaság / tisztátalanság.

Nem jött álom a szemére. Másnap nagyon álmos volt. Álmatlan éjszakákon át forgolódott az ágyában. Egy hét után az álmatlanság teljesen leterítette.

XY tegnapelőtt azt állította, hogy kedvezőek a kilátásai. Sajnos tévedett, tegnap kiderült, hogy a helyzete kilátástalan. Ma reggel teljesen erőt vett rajta a kilátástalanság.

A használtcikk-piacon nagyon sok a hamis porcelán. XY-nak sikerült egy eredeti, hamisítatlan porcelánt vásárolnia. A porcelán hamisítatlanságát, eredetiségét egy szakértővel állapította meg.

A régi tízforintos papírpénz könnyedén hamisítható volt. A legújabb tízforintos papírpénz hamisíthatatlan. A hamisíthatatlanság érdekében számos biztonsági jelet építettek be a bankjegypapírba.

A kalandtúra során majdnem minden terepszakaszon sikerült az áthatolás. A bozotos könnyedén áthatolható, ellenben a sivatag szinte áthatolhatatlan, leküzdhetetlen volt. Végül az őserdő áthatolhatatlansága minden képzeletet felülmúlt.

Következő példamondataimmal szeretném illusztrálni a *biztonságtalanság*, mint új szó létjogosultságát, mint egyetemes szakkifejezés alkalmazhatóságát.

A Hirosima és Nagaszaki elleni atomtámadások, a srebrenicai vérengzés, a darfuri humanitárius katasztrófa, a New York-i, a madridi és a londoni terrortámadások az elmúlt évtizedekben történt atomerőmű- és atomtengeralattjáró balesetek, a délkelet-ázsiai földrengés és szökőár, a New Orleans-i hurrikán, a pakisztáni földrengés, a japán földrengés és szökőár azt az üzenetet közvetítik, hogy a világon senki nincs abszolút biztonságban. Nota bene: a tudomány és a technika többszörösen robbanásszerű fejlődése és minden vívmánya ellenére, az emberiség által óhajtott és remélt biztonsághoz nem hogy közelebb került volna, hanem a biztonság állapota helyett sokkal inkább a biztonságatlan állapotában létezik a világ.

Enyhül majd a biztonságatlan és azzal fordított arányban fokozódik a biztonság, amikor a Földön végleg megszűnnek a háborúk és az azokkal járó humanitárius

katasztrófák; amikor az emberiség véglegesen leszereli valamennyi atomtöltetét (számuk több ezerre tehető) és bezárja valamennyi atomerőművét, amelyekből jelenleg több mint négyszáz működik.

Jól tudom, a háborúk és a háborús veszélyek megszűnése belátható időn belül persze csupán álom, vízió, és nagyon messze jár a realitásoktól, de bízunk abban, hogy e pozitív fejlemények bekövetkeznek majd. Fokozódik majd a biztonság, de a biztonságtalanságot azt követően is éltetik, táplálják a vulkánkitörések, a földrengések, a szökőárak, az áradások, az ipari katasztrófák, a járványok, a betegségek, a balesetek, a szaporodó és egyre súlyosbodó ámokfutások és más bűncselekmények.

Mindezek figyelembe vételével évszázadokon és évezredekken keresztül, egyetlen pillanatra sem szűnhet meg minden egyes ember és az Emberiség összehangolt és állhatatos küzdelme – szándékban, önmérsékletben, megértésben, toleranciában, nagylelkűségben, szolidaritásban mindenképpen – a biztonságtalanság lehetséges legalacsonyabb szintre csökkentése és a legalább relatív biztonságot eredményező optimális állapot megteremtése, fenntartása érdekében.

Biztonságtalanság... Furcsának tűnik? Igen, valóban az! Ma még! Egyáltalán nem tartom azonban kizártnak annak lehetőségét, sőt bízom abban, hogy minél szélesebb körben megbarátkozva a „biztonságtalanság” kifejezéssel, valamint ténylegesen átfogó értelemben alkalmazva azt, eljön/eljöhét ama idő, amikor a magyar nyelvben a biztonság általános ellentétpárjává válik a biztonságtalanság.

5.5. A befejezéshez közeledvén

Együttgondolkodásra, együttműködésre kérem és biztatom a rendészettudomány művelőit, hogy közösen, kapacitásaink összehangolásával tisztázzunk számos szakkifejezést. Pontosan ideillő az Európai Biztonsági Stratégia már idézett egyik gondolata. „*Nagyobb koherencia: közösen erősebbek vagyunk.*”

Valamennyien tapasztaljuk, hogy egy-egy kategória alatt nem mindannyian értjük ugyanazt, bár ugyanazt a nyelvet beszéljük. Alapos, tárgyilagos, kiérlelt, két- és többoldalú vitákban egyetértésre kell jutnunk a biztonság tárgyában egy sor fogalom pontosításában, megalkotásában, ha szükséges, újraalkotásában és értelmezésében. Korántsem teljességre törekedve, pl.: abszolút biztonság; általános biztonság; belső biztonság; béke; biztonság; biztonság belső és külső dimenziója; biztonság-deficit; biztonsági deficit; biztonsághiány; biztonság hiánya; biztonsági intézményrendszer; biztonsági kihívások; biztonsági kockázatok; biztonsági környezet; biztonságos környezet; biztonságos; biztonságosság; biztonságatlan; biztonságtalanság; civilbiztonság; egzisztenciális biztonság; élelmiszerbiztonság; élet- és vagyonsbiztonság; energiabiztonság; európai biztonsági modell; európai biztonsági stratégia; fenntartható biztonság; globális biztonság; határbiztonság; információs biztonság; informatikai biztonság; jogbiztonság; katonai biztonság; kiberbiztonság; kollektív biztonság; környezeti biztonság; közbiztonság; köz- és nemzetbiztonsági kockázat; közlekedésbiztonság; létbiztonság; magas szintű biztonság; magánbiztonság; nemzetbiztonság; nemzeti biztonság; nemzeti biztonsági modell; nemzetközi biztonság; nemzetközi béke; pénzügyi biztonság; relatív biztonság; személyi biztonság; szociális biztonság; szubjektív biztonság; világbéke etc.

Tovább nem halogatható kihívásnak és feladatnak kell tekintenünk, hogy időt, energiát nem kímélve minden egyes, a tárgykörbe tartozó fogalmat szisztematikusan analizálni és szintetizálni kell: alaposan, gondosan, színvonalasan. Különösen a

rendészettudomány kompetenciájába tartozó rendészettudományi szószeretet. A kiérlelt definíciókat együttes erővel transzferálnunk kell a jogalkotásba, meg kell honosítanunk a praxisban, az oktatásban, a kutatásban és a kommunikációban, hogy végre ténylegesen is ugyanazon nyelvet beszéljük valamennyien: anyanyelvünkön is és a nemzetközi porondon is.

Befejezésként – ugyancsak másként

Magyarország legújabb kori történelmében 1989. október 23-án új fejezet kezdődött el. Hazánk két alapvető tényezőre építi biztonságát: egyfelől nemzeti önerejére, másfelől az euro-atlanti integrációra és együttműködésre. Biztonságát és polgári boldogulását tartósan az euro-atlanti országok demokratikus közösségének tagjaként kívánja megvalósítani. Töretlen optimizmussal és hittel őszintén remélem, hogy a rendszerváltó erők akkori stratégiai célkitűzése helyt álló volt és ma is időszerű. (1. hitvallás.)

A harmadik évezred küszöbén született reális esélyünk a valóságos euro-atlanti betagozódásra. Hazánk 1999. március 12-én hivatalosan a NATO teljes jogú tagállama lett, majd az EU-hoz 2004. május elsején történt csatlakozással intézményesen is Európa demokratikus és stabil közösségébe léptünk. Elkötelezett híve vagyok az Uniónak. (2. hitvallás.)

Közel két évtizede következetesen vallom, hogy a kultúránk, a hagyományaink, az általunk követett értékek alapján nem csupán „Európa felé meneteltünk és menetelünk”, hanem több mint ezer éve Európában vagyunk. Itthon vagyunk. És ennek megfelelően kell gondolkodnunk, éreznünk, cselekednünk. Mindannyiunknak. (3. hitvallás.)

Hallhattunk/hallhatunk néha olyan és hasonló vélekedéseket is, miszerint „az EU-n kívül is van élet”. Nagyon bízom abban, hogy minden felelős gondolkodó érti, látja és belátja, hogy bár az előző állítás önmagában igaz (lehetne), azonban az Unión kívüli élet milyen le(het)ne és hová vezet(het)ne. Határozott véleményem, hogy számunkra, európai kis nemzet számára nincs európai minőségű élet az Unión kívül. (4. hitvallás.)

Annak ellenére, hogy az elmúlt négy évben, különösen a globális válság következtében az Unió is megrendült – és sokan, különösen az euroszeptikusok temetik –, a „hogyan tovább EU?”-kérdésre adható két alapvető válasz (továbbfejlődés az eddigi úton vagy föderalista modell) közül én az utóbbit preferálom: meggyőződéses híve vagyok az Európai Egyesült Államok eszméjének. (5. hitvallás.)